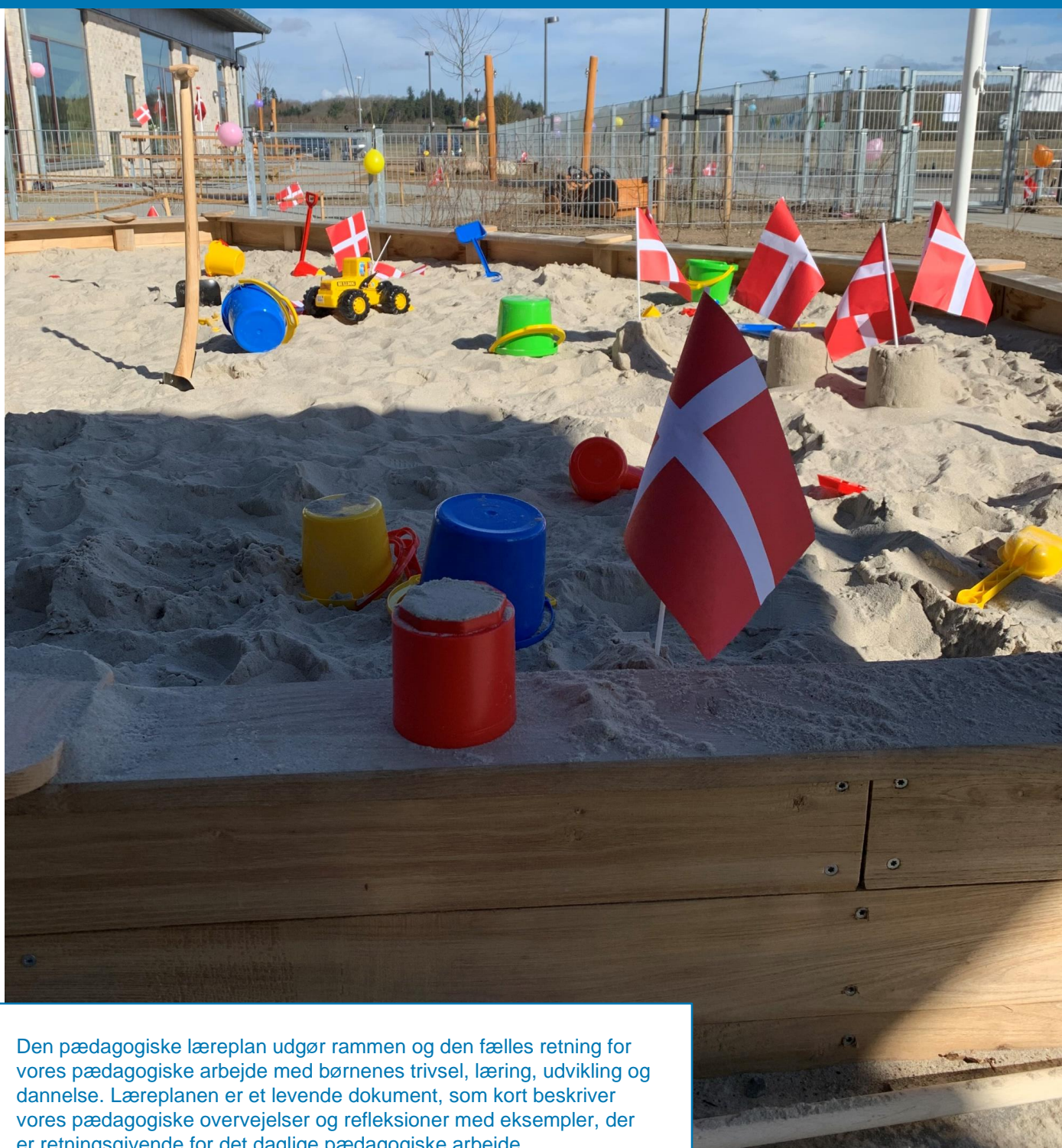
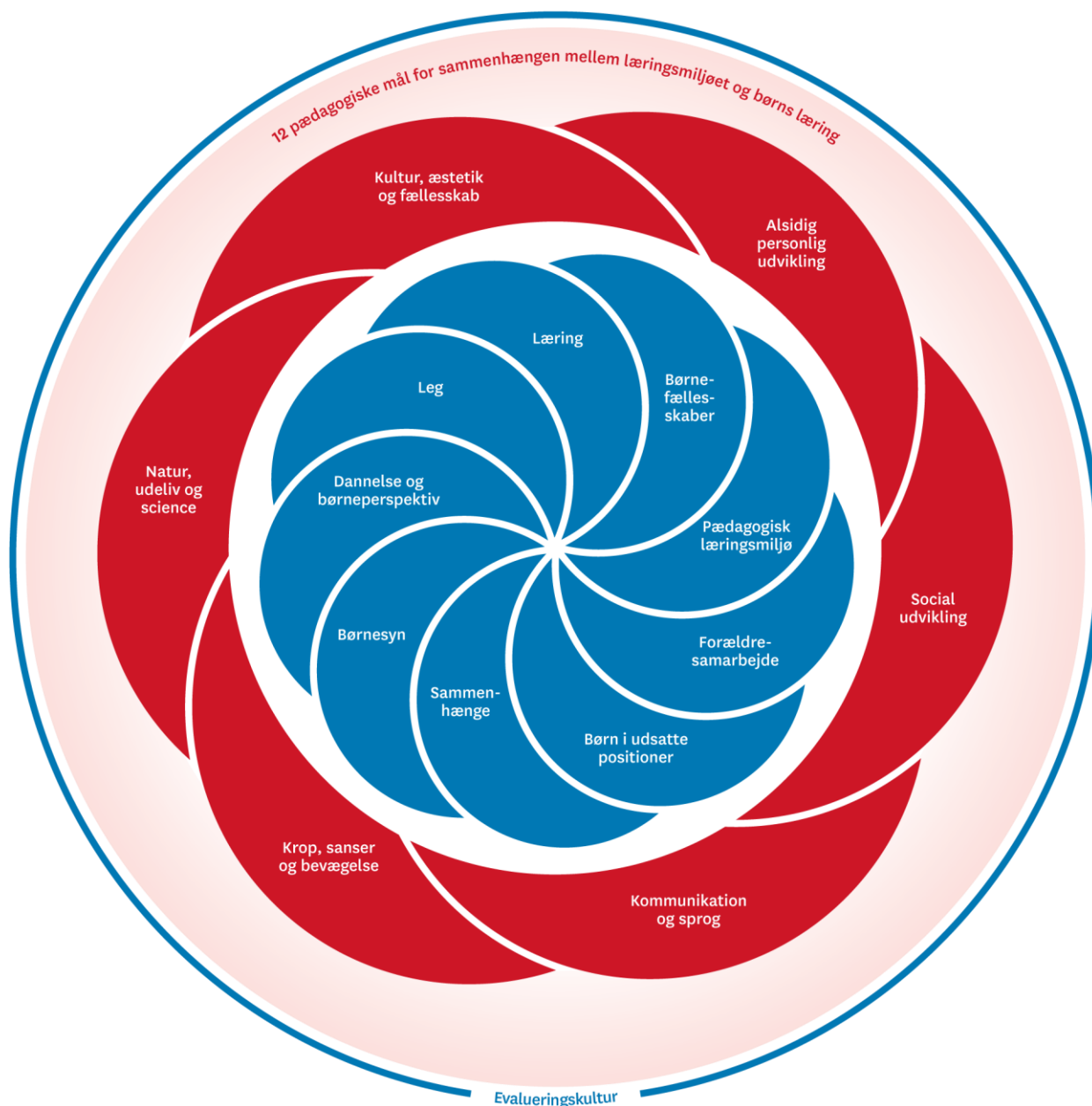


# Pædagogisk læreplan for Arnbjerg Børnehus 2024



Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

## Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan



Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen

mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede

formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen.



---

## Hvem er vi?

---

Arnbjerg Børnehus er et nyt hus i en ny bydel i Viborg. Huset stod færdigt i marts 2021. Der er pt. ansat 33 pædagogiske medarbejdere og 1 kostfaglig eneansvarlig, 1 husassistent samt leder.

I vores nye hus er der stor fokus på rammen af vores pædagogiske arbejde, vores faglighed, børnenes trivsel, udvikling og det at alle føler sig som en del af fællesskabet her. Her er plads til undring, nytænkning og læring. Vi er ambitiøse på børnenes vegne, vi tager ansvar, viser respekt og reflekterer over vores praksis. Vores arbejdsfællesskab skal kendetegnes ved at vi er autentiske og nærværende omsorgsgivere.

Vores Børnehus er beliggende i det naturskønne Arnbjerg tæt på skov og vand. Vi har et tæt og godt samarbejde med lokalområdet her i Arnbjerg. Vores legeplads har et landskabeligt udtryk og vi er omgivet af et frodigt og grønt miljø. Det er både smukt at se på, at røre ved, være og lære i.

Vores legeplads er åben for alle området.

Vores madordning betyder rigtig meget for os. Vi har en vigtig opgave i at udvikle sunde spisevaner her i Arnbjerg Børnehus. Vi har stort fokus på at gøre børnene madmodige ved at lade dem undersøge maden og eksperimentere med at sammensætte mad og smage. I fællesskab kan de se og opleve andre børns oplevelser med smag.

Vi har højbede der står i vores frugthave. Her hjælper børnene med at så og høste årstidens frugt og grønt.

I Arnbjerg er der hjerterum og høj faglighed.





”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”



Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

---

### # Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

#### Børnesyn

Udvikling af relationer: Det pædagogiske personale i Arnbjerg Børnehus arbejder systematisk med at udvikle kvaliteten af deres arbejde med relationer. Alle børn ses og tages alvorligt. Relationen mellem det pædagogiske personale og barnet er præget af nærvær. Det pædagogiske personale arbejder bevidst med opmærksomhed på at skabe tryghed, trivsel samt muligheder for læring i situationen.

Vi benytter Marte Meo principperne i vores pædagogiske praksis. - Vi opdeler børnene i mindre grupper samt mulighed for leg og aktiviteter på tværs af stuerne.

Nærvær og følelser: Det pædagogiske personale er respektfulde overfor alle børnene og anerkender børnenes følelser og udspil. Det pædagogiske personale støtter og hjælper det enkelte barn til at aflæse samt forstå de andre børns hensigter, ønsker og behov.

Vi benytter Marte Meo principperne i vores pædagogiske praksis. - Vi giver børnene handleredskaber til at kunne håndtere konflikterne samt redskaber til at styrke deres sociale relationer. F.eks til at invitere nogle ind i legen.

Interaktion og anerkendelse: Det pædagogiske personale indgår i samtaler med alle børn med emner som børnene er optaget af. Vi har fokus på turtagning i relationen, legen og dialogen, både verbalt og nonverbalt med udgangspunkt i alle børns perspektiver og nærmeste udviklingszone.

- Vi benytter Marte Meo principperne i interaktionen med børnene, og har fokus på de gode historier - de gode oplevelser.

Dannelse og børneperspektiv

Dannelse sker ved at indgå i trygge og positive relationer.

Fællesskabet i vores børnehus giver barnet mulighed for at indgå i større fællesskaber. Vi ønsker at give barnet pladsen til at udvikle empati, rummelighed og selvværd. Vi vil give børnene redskaber til at rumme og give plads til alle og til forskelligheder.

De voksne vil være gode eksempler ved at tale pænt til og om hinanden, vente og håndterer konflikter på en respektfuld måde.

Børnenes bidrag er væsentlige og vigtige elementer i vores pædagogiske arbejde. Børnenes følelser, handlinger og udsagn tages alvorligt. Børnene er med til at præge dagens indhold ved at vi voksne omkring barnet er anerkendende, viser tillid og støtter deres initiativer. Vores opgave er at give mulighed for at fremme barnets følelse af at være en aktiv del af fællesskabet. At børnene er medbestemmende og føler sig set og hørt og forstået, og derved oplever at de har en værdi i fællesskabet og individuelt.

Vi ønsker at skabe en genkendelig hverdag og struktur igennem hele børnehuset fra vuggestue til børnehaven. En struktur med fokus på visuel understøttelse i hele huset. Både på stuerne, i garderoben, i fællesrummet og på gangene. Eks billeder i garderoben så børnene kan se hvad tøj de skal have på.

Vi styrker det store børnefællesskab med fredagssamling hver fredag for hele Arnbjerg Børnehus. Vi understøtter fredagssamling med billeder og en tydelig struktur i form af genkendelige sange – goddag og farvel sang. Alle grupper bidrager med en sang til fredagssamling.



## Leg

Legen er en stor del af barnets dannelse, samt forståelse af sig selv og andre.

Vi tilbyder børnene forskellige nuancer af læringsrum hvor legen er mulig og hvor børnene har mulighed for at blive hjulpet, guidet og støttet.

Vi skal være nysgerrige på hvordan børnenes udvikling i legen på mange måder understøttes i fællesskaber, både i egen gruppe og i det store fællesskab.

Vi giver plads til leg ude og inde og giver barnet mulighed for at møde forskellige materialer i legen, der giver nye oplevelser og forskellige lege i forskellige læringsrum. Børnene oplever glæde, spænding og engagement.

## Læring

Vi følger barnets initiativ og spor og vi benævner barnets handlinger.

Læringen sker i de første år af barnets liv og det er derfor vigtigt at barnet tilbydes gode og udviklende læringsmiljøer. Læringen sker gennem legen, både voksenstyrede aktiviteter og igennem barnets egne lege. Pædagogen og husets indretning skal tilbyde forskellige læringsrum, hvor forskellige lege er muligt. Det kan både være i naturen som er tæt på os, tilbyde oplevelser omkring traditioner, eller under hverdagens selvhjulpenhed i garderoben, under måltidet; i rutinerne.

## Barnesyn

Vi har fokus på at skabe et læringsmiljø, hvor nærvær, tryghed og tillid prioriteres. Pædagogerne er opmærksomme på deres rolle i forhold til det enkelte barn, justerer sig efter barnet og er opmærksom på, hvor barnet er lige nu.

Det er vigtigt for os at se det enkelte barn såvel som børnegruppen. At alle børn føler sig som en del af fællesskabet. Vi skal hver især skabe en god kontakt til barnet og sætte ind på at lære hinanden inderligt at kende. Vi skal vise at barnet har en værdi og en stemme i fællesskabet.

Vi anvender Marte Meo metoden i sin pædagogiske praksis og en af vores ansatte er uddannet Marte Meo terapeut. Marte Meo er med til at understøtte at barnet mødes på det niveau det er, at barnets spor og initiativer følges og dermed styrkes barnets trivsel og udvikling.

Vi møder barnet med en anerkendende tilgang og med et syn på, at barnet kan. For eksempel, når barnet selv vil kravle op, rutsje ned, løbe på græsset, men bliver usikker. Så viser vi voksne "jeg tror på dig" og understøtter barnet i at prøve selv.

Den voksne skaber rum for den gode spontane leg i læringsmiljøet. Når vi har samling og der ex. leges med rim & remser og sanglege bliver det enkelte barn inddraget i, hvilket rim eller sang barnet gerne vil synge. Når vi går på legepladsen og en

tur i skoven, er der tid til at stoppe op og undre sig over, det der fanger barnets interesse undervejs.

Vi respekterer barnets følelser og hjælper barnet med at sætte ord på sine følelser - også når det bliver svært og vi ikke helt ved, hvorfor barnet har det sådan.



---

## Pædagogisk læringsmiljø



”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23***

---

## Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Bevidst anvender vi de fem Marte Meo principper i den pædagogiske praksis sammen med børnene og vi følger barnets initiativ. Det giver oplevelsen af at føle sig betydningsfuld og have indflydelse.

Positiv bekræftelse giver selvværd, selvtillid, selvstændighed og samarbejdsevne. At sætte ord på initiativerne skaber forudsigelighed, tryghed og tillid.

Turtagning støtter barnet i at fordybe, fastholde og fokusere, knytter bånd og skaber fællesskab.

Det er vigtigt for os at skabe en hverdag med forskellige muligheder for børnenes læring, henholdsvis planlagte og spontane aktiviteter.

Vi anvender positiv ledelse, når den voksne er rollemodel for børnene og veksler mellem at vise vejen for børnene, at lade barnet selv tage initiativet eller støtte og gå ved siden af. Vi er meget opmærksomme på at vi ikke skælder ud, men vi er der for børnene og guider dem.

I Arnbjerg ønsker vi også at skabe fleksible læringsmiljøer, der justerer sig efter den børnegruppe vi har. Det gør vi blandt andet ved at vi til vores stuemøder drøfter læringsmiljøet og de daglige rutiner, så det understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi er hinandens øjne på vores praksis og er åbne for at justere praksis.

Vi følger barnets initiativ og det som barnet er optaget af, og har blik for barnets zone for nærmeste udvikling. Læring sker hele dagen. Børnene møder aktiviteter, der tager afsæt i noget vi har planlagt, hvor det er besluttet om det skal være i større eller mindre grupper. Det kan også være spontane aktiviteter såsom en oplevelse et barn har haft om morgenen, da de så en hare på vej herhen. Så kan denne oplevelse være rammen for dagens aktivitet. Dagen kan i Arnbjerg børnehus er også en vekselvirkning mellem de tilrettelagte aktiviteter og de spontane oplevelser og leg og dermed også et godt samspil mellem voksen og barneperspektiv. Vi er bevidste om vores egen rolle og den betydning det har for børnenes liv og læring. Pædagogen arbejder bevidst med de 3 læringsrum, og sikrer et alsidigt læringsmiljø både inde og ude og i lokalområdet Arnbjerg for alle børn.

	Børn har ringe indflydelse på form og indhold	Børnene har høj indflydelse på form og indhold
De voksne har høj grad af indflydelse på indhold og form	1. Læringsrum Voksenskabt læring. Den voksne går foran barnet. Den voksne har sat et bestemt indhold på programmet. Børnene skal lære noget bestemt.	2. Læringsrum Voksenstøttet læring. Den voksne går ved siden af barnet. Den voksne støtter og udvikler sammen med børnene. Børnenes medbestemmelse er medtænkt i projekter og aktiviteter. F.eks. følge børnenes spor.
De voksne har lav grad af indflydelse på indhold og form		3. Læringsrum Leg og spontane oplevelser. Den voksne går bag ved barnet. Den voksne skaber muligheder og udfordringer gennem tilrettelæggelse af et miljø for leg og læring. De pædagogiske handlinger ligger underforstået i miljøet. F.eks. ved overvejelser over legepladsens indretning.

Fig 1: De tre læringsrum (Basil Bernstein 2001)

## Samarbejde med forældre om børns læring



---

## # Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi er meget bevidste om at forældrene er de vigtigste i barnets liv, og dem der kender deres barn bedst. Derfor har vi fokus på at understøtte og styrke samarbejdet med forældrene, ved at lytte til hinanden, forventningsafstemme, delagtiggøre, dele viden og nyttige informationer og have en løbende dialog med hinanden om barnets trivsel og udvikling.

For at skabe sammenhæng i barnets liv, er det vigtigt at forældre, pædagoger og kostansvarlig samarbejder i alle facetter af barnets hverdag og overgange i børnehuset. Vi inddrager forældrenes viden om barnets trivsel og har en daglig dialog med forældrene om deres barn for at sikre trivsel og udvikling, for det enkelte barn og for hele børnegruppen.

Når forældre har booket en plads i Arnbjerg, kontakter de os og sammen laver vi en plan for deres barns opstart heriblandt aftales et forbesøg i institutionen. Forbesøget understøtter barnets tilknytning til pædagogen og muligheden for at få skabt en god relation inden barnets reelle opstart, så overgangen bliver nemmere og trykligere for barnet såvel som for forældrene.

Her er der mulighed for, at forældrene kan fortælle om deres barn og hvilke forventninger de har til samarbejdet og vi giver ligeledes information om vores ønsker til samarbejdet og om hvad vi sammen forpligtiger os til.

Dette er med til at understøtte at barnet får den bedst mulige overgang fra hjem til børnehuset.

Vi kommunikerer med forældrene i det daglige i forbindelse med aflevering og afhentning af deres barn, samt ved behov. Derudover tilbydes alle forældre en samtale efter barnet har været hos os i ca. 3 mdr. Der holdes samtaler i forbindelse med overgange fra vuggestue til børnehave og fra børnehave til skole. Vi følger aftalerne om samtaler som beskrevet i TOPI. Forældrene er altid velkomne til at bede om en samtale.

Vi informerer om planlægninger og aktiviteter til forældrene via AULA, og lægger også billeder, samt små fortællinger fra vores hverdag der. Vi er meget bevidste om at fortælle de små historier fra hverdagen og hvorfor vi gør som vi gør i arbejdet med børnene. Derudover er vi også at finde på Facebook, hvor vi løbende laver små skriv og lægger billeder ind.

---

## # Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”



***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26***

---

### **Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?**

I Viborg kommune arbejder vi med TOPI ud fra tre grundlæggende værdier:

1. Barnets adfærd ses i den sociale kontekst, hvori barnet indgår. Fokus på barnets ressourcer og ikke dets mangler
2. Forældrene er aktive samarbejdspartnere. Forældrene er en ressource
3. Det tværfaglige professionelle samarbejde og de tværfaglige ressourcer vægtes højt. Der skabes fælles begreber og forståelse af hinandens praksis.

I forhold til børn, som viser tegn på mistrivsel, skal analysemodellen anvendes til at undersøge barnets signaler som grundlag for en tidlig indsats.

Arbejdsredskaberne i TOPI danner grundlag for vores systematiske arbejde med børn med særlige behov.

Barnet skal føle sig som en del af fællesskabet i Arnbjerg og skal føle sig tryk og anerkendt i relation til både børn og voksne.

Pædagogen skal skabe udviklingsmuligheder for barnet med udgangspunkt i de ressourcer barnet har, altid ud fra et anerkendende perspektiv og med refleksion over egen praksis.

Rummelighed og fællesskab er med til at skabe en positiv hverdag og kravet for et godt børnemiljø er netop, at der er fællesskab og inklusion. Det pædagogiske personale hjælper bl.a. barnet med at få skabt gode legerelationer.

På vores personale- og stuemøder, hvor der laves trivsels gennemgang på alle børn, har det pædagogiske personale mulighed for at give sparring til hinanden, f.eks. når der laves analysemodel på et konkret barn, for dermed at sikre en tidlig indsats. Alle



børn, uanset forudsætninger og baggrund, har ret til at blive stimuleret og blive mødt positivt, samt opleve at være en positiv del af fællesskabet.

Vi lærer sammen har dokumenteret effekt for alle børns læring og trivsel og er bl.a. en af de redskaber der klæder os på som pædagogisk personale til, at understøtte og udfordre børnene i fx lege og aktiviteter, herunder også børn med særlige behov og børn i udsatte positioner.

Det er vigtigt at der allerede fra barnets opstart og efterfølgende, er et godt samarbejde og en åbenhed mellem forældre og pædagoger, om de eventuelle udfordringer der måtte være. Samarbejdet er udgangspunktet for at lave den bedste fælles koordineret indsats, til gavn for barnet.

Vi ser forældrene som aktive samarbejdspartnere og barnets største ressource. Når et barn er i en udsat position, vil der altid være et tæt samarbejde mellem forældre, primærpædagoen og evt. leder af børnehuset.

Vi kan også indkalde til et møde i Tværfagligt Forum, hvis der er behov for en tværfaglig drøftelse om faglig eller social trivsel i forhold til et barn. Her kan vi også trække på vores logopæd, ergoterapeut, fysioterapeut, fremskudt socialrådgiver og sundhedsplejerske.

---

---

## Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

---

### Inddragelse af lokalsamfundet

#### Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi er glade for at komme ud og vil meget gerne bruge og benytte de tilbud, vores lokalområde tilbyder. Det giver børnene dejlige oplevelser og skaber gode læringsmiljøer. Vi lægger vægt på at styrke de pædagogiske læringsmiljøer i nærmiljøerne for børnene og er hermed med til at skabe mulighed for nye oplevelser og dannelse af børnene. Vi oplever også at vi på den måde er en vigtig del af fællesskabet.

---

#### Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30***

#### # Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I Arnbjerg har vi fokus på vigtigheden af et godt fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, for derved at fremme børnenes trivsel, sundhed, udvikling, læring og dannelse. Derfor har vi søgt at prioritere god plads til leg både ude og inde.

Et godt børnemiljø hos os er baseret på trygge, lyse, nye og omsorgsfulde rammer med nærværende voksne. Det er vigtigt, at barnet styrkes personligt, følelsesmæssigt, socialt, motorisk og sprogligt, hvorfor vi ser en naturlig sammenhæng mellem børnemiljøet og vores pædagogiske læreplan.

Her er det vigtigt for os, at der er mulighed for fri bevægelse, at der er gode ergonomiske rammer, hvor også de hygiejnemæssige forhold tilgodeses samt at der hver dag tilbydes en sund og ernæringsrigtig kost. Det er vigtigt til stadighed at drøfte disse forhold, så vi sikrer os at børnene kan udfordres og udfolde sig i det bedst tænkelige læringsmiljøer. Disse forhold er vigtige ofte at drøfte, fordi vi hele tiden må sikre, at brugen af arealerne er svarende til det, som giver udfordringer og gode læringsmiljøer for børnene.

Børns behov er forskellige, og aktiviteter og hverdagsrutiner afstemmes efter det enkelte barn og er rettet mod barnets nærmeste zone for udvikling. Vi tager udgangspunkt i, hvordan børnene trives og hvordan de har det i børnefællesskabet og med den voksne. *I Viborg kommune er vi blevet pålagt at arbejde ud fra den pædagogiske indsats "Vi lærer sammen". Her er et vigtigt element, at de forskellige legeaktiviteter og interaktioner mellem voksne og børn skal tilpasses det enkelte barns kompetencer. Dette stemmer godt overens med vores fokus på netop at møde alle børn i deres zone for nærmeste udvikling.*

Vi er bevidste om, at det psykiske miljø, herunder arbejdet med de positive relationer og anerkendelse, er lige så vigtigt, som det fysiske i forhold til barnets trivsel og udvikling. Vi anerkender barnets sociale engagement som en central del af vores pædagogiske arbejde ved bl.a. regelmæssigt at inddrage dem og give dem medbestemmelse, så de oplever, at deres meninger bliver lyttet til f.eks. når aktiviteter skal planlægges.

Vi ønsker at tage barnets perspektiv, møde barnet i nuet, inddrage barnet, så barnet føler sig set, hørt, anerkendt og som en betydningsfuld del af fællesskabet. Vi vurderer løbende behovet for justering af praksis med henblik på det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi har den anerkendende tilgang til både børn, forældre og kollegaer og arbejder ud fra Marte Meo principperne.

Det æstetiske miljø handler om samspillet med omgivelserne og hvorledes vi stimulerer børnenes sanser i hverdagen. Det æstetiske miljø har betydning for, om børnene har lyst til at udfolde sig. Arnbjerg Børnehus er indrettet i lyse og rolige farver. Her er indbydende og højt til loftet med et godt lys. Vi har sikret masser af plads til leg udenfor med en stor legeplads med integrerede og alderssvarende legeredskaber, som er i fin overensstemmelse med Arnbjergs vision om at skabe rammerne

for den frie og naturlige leg og bevægelse. Vores legeplads er opdelt i to områder, et område tilhørende vuggestuen og et område til børnehaven. Indenfor er indretningen og møblerne valgt og designet til at være fleksible og indbydende for alle aldersgrupper og kan nemt flyttes rundt efter behov. Børnemiljøet vurderes og tilrettelægges i samarbejdet mellem medarbejdere og leder.

### # Praksis fortællinger:

#### **Fælles:**

*Vi oplever barnet nynne, synge og danse til fredagssamling.*

*Vi inddeler børnene i mindre grupper, for at styrke og bidrage til skabelsen af nye legerelationer.*

*Vi oplever barnet have mere overskud til fordybelse i leg ved at inddele stuerne i mindre legesektioner*

#### **Vuggestue:**

*Vi oplever at børnenes sproglige udvikling fremmes igennem vores arbejde med vi lærer sammen. - f.eks. efter at have arbejdet med vores nye fokusord herunder striber, prikker, pletter etc.*

*Et af de store vuggestuebørn, peger på sin trøje og udbryder "striber", jeg siger "ja du har striber på din trøje, hvor efter han gentager, "jeg har striber på min trøje".*

#### **Børnehave:**

*Vi ser barnet selv efterspørger og finde materialer til kreative lege. Fx at tegne*



---

## De seks læreplanstemaer



---

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32***

---

## Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

## **# Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?**

*Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:*

- *Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling*
- *Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag*
- *Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.*

Børns alsidige personlige udvikling sker bedst i et miljø, hvor barnet bliver set og anerkendt for det unikke individ det er. Barnet skal føle sig værdifuldt her i Arnbjerg Børnehus.

Her har vi en anerkendende tilgang til barnet. For at opnå tryghed hos barnet kræver det en nærværende, engageret og lyttende pædagog. Der skal være tillid og medbestemmelse. Medarbejderne inddrager børnene i de daglige gøremål og derved oplever børnene, at de har et medansvar og medindflydelse i deres dagligdag i børnehuset, samt at barnet selv får lov til at bidrage til- og at barnet har betydning for det fællesskab det indgår i.

Det er vigtigt for os at barnet oplever tryghed og vi skal derfor skabe de bedste betingelser for dette. Dette gør vi ved at barnet hver dag møder en positiv og anerkendende pædagogisk medarbejder.

I løbet af dagens rutiner og aktiviteter får barnet prøvet sig selv af i forhold til at vente på tur, være selvhjulpent med fx at spise, tage tøj af og på mm.

Det pædagogiske personale har fokus på at motivere, guide og støtte barnet og vise barnet tillid og tro på, at barnet kan mestre udfordringen. Med vores positive forventning og tro på barnets evner og kunnen, oplever barnet stolthed og succes ved selv at kunne klare udfordringen.

I hverdagen er dialogen med forældrene, med til at fokusere indsatsen over for det enkelte barn og sørge for at det pædagogiske personale og forældrene kan understøtte barnets personlige udvikling på bedste vis.

I kraft af bl.a. *Vi lærer sammen* sikrer vi at alle børn udvikler sig sprogligt og socialt. Vi lærer sammen understøtter læring og trivsel hos alle børn ved at de deltager i aktiviteter i mindre/ større grupper.

### **Vuggestue:**

*Vi følger vores struktur i vuggestuen, hvor børnene bliver delt i mindre grupper. Det giver mere tid til det enkelte barn, og vi bestræber os på at alle børn bliver set og føler sig set.*



*Vi er bevidste om hvem vi sætter sammen i forhold til relations dannelse og udviklingsniveau.*

*Vi ser på hvilke børn, der fungerer godt socialt, og hvem der kunne have glæde af at tilbringe mere tid sammen.*

**Praksiseksempel:** *Vi ser at barnet tør prøve nye ting og bliver mere modig. Vi ser at barnet selv tager initiativ til leg, hjælper til med borddækning, er selvhjulpen i forhold til at tage tøj af og på. Vi ser at barnet giver udtryk for sine følelser. Vi ser at barnet kan selv og bliver umådelig stolt.*

*Eks.: en af de yngste vuggestuebørn ses kravle eksperimenterende op på en højstol og stiller sig smilende og stolt op med armene i vejret. Den voksne udbryder begejstret "du kunne selv kravle op i stolen!" (inden barnet hjælpes sikkert ned at sidde).*

*Eks.: (spisesituation) en voksen hjælper et barn til at drikke af kop. Da barnet gerne vil have mere at drikke, prøver det sig selv frem med at gribe efter koppen og føre den til munden. Noget af vandet ryger ned i hagesmækken og noget i munden og barnet kigger stolt på den voksne, som opmuntrende siger "flot! Du øver dig i selv at holde koppen!"*

*Eks.: børnene ser dagligt de voksne lægge de brugte hagesmække og klude under rullebordet, efter måltidet. Idet et barn er færdigt med at spise, opmuntres hun til selv at prøve at gå over med hendes hagesmæk og lægge den på rullebordet, bag efter klapper hun og kigger over på den voksne, der kigger anerkendende og smilende tilbage og klapper jublende sammen med hende.*

### **Børnehave:**

*Vi ser børnene og giver dem mulighed for at være i centrum*

*Vi støtter de ideer og initiativer børnene kommer med*

*Vi støtter og guider børnene i at tage ansvar, skabe relationer og vise hensyn overfor andre*

### **Praksiseksempler**

*Vi ser at barnet er trygt ved at henvende sig til en voksen og spørge om hjælp.*

*Vi ser at barnet eks. Ved samling gør opmærksom på egne ideer.*

*Vi ser at en voksen og to børn henter maden til frokost i køkkenet. Børnene præsenterer maden for de andre børn i gruppen ved at fortælle hvad vi skal spise. Derefter hjælper de med at servere maden på bordene. Når maden er serveret, er vi klar til spisning.*

*Eks.: to børn ses komme gående gennem fællesrummet fra køkkenet, mens de sammen skubber rullebordet, med frokosten på. En voksen går forbi dem og de råber stolt og glade "Vi henter maden!" "Ja det kan jeg se! Godt klaret!" svarer den voksne begejstret tilbage.*

*Eks.: en gruppe børn sidder og tegner ved et bord. Idet en voksen fra en anden gruppe, går forbi, holder en pige sin tegning op og udbryder begejstret "Se hvad jeg har tegnet!" "Ej, ja. Jeg kan se du har gjort dig umage!" svarer den voksne og pigen smiler til hende og siger glad "ja, jeg har!".*

## Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”



### Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

## Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi udvikler os som mennesker i sociale fællesskaber og i samspil med andre børn og voksne. Det er vigtigt, at alle vores børn oplever at høre til og det at være en del af et fællesskab.

For det enkelte barn er det vigtigt at have mulighed for at kunne skabe og indgå i nogle positive relationer. For at dette kan lade sig gøre, skaber vi rammer, hvor børnene kan indgå i fællesskab tværs af alder, grupper og kulturer

For at barnet kan opleve sig selv som en aktiv og betydningsfuld part i fællesskabet, må barnet opnå kendskab til og forståelse af menneskers forskelligheder og ligheder.

Demokratiske samspilsregler er også en del af det, barnet har mulighed for at til-egne sig i løbet af tiden i børnehuset dvs. medbestemmelse, medansvar og forståelse af andres perspektiv.

Vi spejler os i hinanden, sammenligner os i forhold til og med andre. Vi er hinandens forudsætninger, for at opleve os som en del af en gruppe, eller en familie. Vi skal dele oplevelser og følelser, som styrker os i, at vi hver især er betydningsfulde for andre, og ethvert barn skal derfor være en del af et eller flere fællesskaber.

### **Vuggestuen:**

Vores fokus er at få skabt rum, tid og mulighed for at børnene kan se og møde hinanden i positiv og trygge relationer. Det sker både i mindre og større fællesskaber. Vi voksne italesætter både egne og handlinger og følelser, men også børnenes. Vi understøtter og motiverer det enkelte barn i at italesætte såvel følelser som handlinger. Ved at vi er anerkendende, inkluderende, støttende og guidende, hjælper vi barnet til at møde andre børn med respekt og empati.

For at være rollemodel er det vigtigt at personalet viser glæde, er nærværende og i trivsel.

### **Praksiseksempler:**

Vi ser at barnet viser interesse og initiativ til kontakt med de andre børn

Vi ser at barnet øver sig i at udtrykke sig i fællesskabet, både verbalt og empati.

Vi ser at barnet øver sig i at aflæse andre børns mimik og fakter.

### **Børnehave:**

Vi skaber sociale fællesskaber, hvor børnene oplever at høre til samt gennem medindflydelse bliver aktive medspillere til lege, aktiviteter og samvær.

Vi guider og støtter børnene i at skabe relationer på tværs af køn, kultur og alder, i at sige til og fra, at mærke egne følelser samt kunne sætte sig ind i andres følelser samt udsætte behov.

Vi støtter og guider børnene i forhold til sociale spilleregler.

### **Praksiseksempler:**

Vi ser at barnet har skabt venskaber og har det sjovt sammen med andre børn

Vi ser at barnet har empati og forståelse overfor andre børn.

Vi ser at børnene hjælper hinanden i både garderoben og når vi spiser.

---

## # Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

### Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi prioriterer barnets sproglige udvikling højt, fordi et varieret og godt sprog giver barnet mulighed for at blive forstået og indgå i dialog. Gennem Vi lærer sammen, dialogisk læsning, sang, rim og remser, spil og lege inddrages børnene i udviklingsstøttende dialoger. Vi samarbejder med områdelogopæd fra PPL for der igennem at have de bedste forudsætninger i sprogarbejdet. Sammen med husets sprogpædagoger arbejder vi dagligt med at skabe gode læringsmiljøer, der udvikler og støtter barnets sprogudvikling. Fx gennem piktogrammer, kropssprog og mimik understøtter vi

barnets udvikling. Gennem kommunikation, kan barnet udtrykke sig, samt blive forstået af andre. Vi tilrettelægger en hverdag med læringsrum, hvor der er fokus på sproget gennem leg og andre aktiviteter, på en måde så barnet oplever lyst til at udtrykke sig. De voksne guider og understøtter den gode samtale, ved at give hvert barn muligheden for at blive hørt.

## Praksiseksempler

### Vuggestuen:

*Vi benytter os af de understøttende sprogstrategier og Vi lærer sammen strategier.*

*Vi ser at barnet genkender sange, rim og remser*

*Vi ser at barnet deltager aktivt i spil*

*Vi ser at barnet viser nysgerrighed over nye ting og ord.*

*Vi ser at barnet er medfortæller ved dialogisk læsning.*

*”Der er blevet arbejdet med former og figurer i hele vuggestuen. På en gåtur rundt i området, siger et barn pludselig ” Se en trekant”, og peger på højtænderne på vejen.”*

### Børnehaven:

*Vi benytter os af de understøttende sprogstrategier og Vi lærer sammen strategier.*

*Vi ser at barnet viser interesse og initiativ til at afprøve skriftsproget.*

*Vi ser at det skriver og leger med bogstaver, tal, rim og remser*

*Vi ser at barnet er aktivt ved dialogisk læsning*

*Vi ser at barnet bruger sproget til at kontakte de andre børn, få hjælp ved os voksne og ved konflikter*

*Vi gør tal, bogstaver, bøger tilgængelige og benytter det på stuen og aktiviteter.*

*”Der er blevet arbejdet med følelser inde på stuen. På legepladsen sidder to piger og puster ned i en vandpyt. Den voksne overhører at den ene siger til den anden ” Det her er morsomt. Bliver du også begejstret?”*



---

## Krop, sanser og bevægelse



”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

### Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

### Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Det er vigtigt for alle børn at mærke og bruge deres krop. Kroppen er et redskab, der bruges til at sanse og opleve omgivelserne med, både grov- og finmotorisk. I forhold til dagtilbudsloven skal vi i dagtilbud være med til at fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Derfor er vi i Arnbjerg børnehus medvirkende til at styrke og udvikle motoriske færdigheder. Kroppen er et redskab, der bruges til at sanse og opleve omgivelserne med, både grov- og finmotorisk. Et trygt og overskueligt miljø, der foregår i lærende

og inspirerende omgivelser. I vores motorik rum som vi ofte bruger, får børnene mulighed for at afprøve sig selv.

De hopper, triller, går på line vha. små runde puder. De mærker deres krop, udvikler sig og styrker deres koordination. Vi prioriterer at komme ud hver dag.

I Arnbjerg børnehus har vi fokus på læringsmiljøer der inviterer til at børnene kan afprøve og udfordre sig selv motorisk og sanseligt både i små og store fællesskaber.

I husets motorikrum er der mulighed for at udfolde sig selv, tumle, hoppe, trille, gå på line. Her er vi opmærksomme på at rammesætte situationer der er med til at skabe trivsel, udvikling og dannelse. Børnene mærker deres krop, udvikler sig og styrker deres koordination.

Uderummet som både er vores nye legeplads, skoven, og de grønne arealer i Arnbjerg giver barnet stor mulighed for at sanse og bevæge sig. Ved brug af legeplads og naturen omkring os skabes der forskellige bevægelsesmuligheder, som giver barnet erfaringer om egen og andres kunnen.

Uderummet er en sanselig og motorisk legeplads. Vi vægter højt at komme ud så ofte som muligt om det er på vores egen legeplads eller om det er i nærområdet.

Legepladsen indbyder til både sanselige og motorisk udfoldelse. På legepladsen er der rutsjebane, cykler, gynger, jordvolde og andet der indbyder til at udfordre og udvikle grovmotorikken. Vi har sæbebobler, vand, sand mm der er med til at udvikle det sanselige.

Vi benytter Arnbjergs grønne nærmiljøer såsom skoven der er beliggende i baghaven, vi besøger bondemanden og køerne nede ved Søndersø. Alt dette er i gåafstand og derved får alle bevæget deres krop. Vi prioriterer at indlægge små pauser til at stoppe op og beskrive de ting vi oplever i fællesskabet og sætter ord på børnenes oplevelser.

Vi bakker op og deltager i Viborg kommunes fælles tiltag såsom Snapsting, Grønne sammen, Søndersøløbet mm.

Vi har fokus på at barnet får brugt og udforsket sin krop og vi er bevidste rollemødder og igangsætter, deltager aktivt i de fysiske lege/aktiviteter og viser glæde derved.

Vi har fokus på at barnet får brugt og udforsket sin krop og vi er bevidste rollemødder og igangsætter, deltager aktivt i de fysiske lege/aktiviteter og viser glæde derved.

Hverdagen tilrettelægges så barnet hele dagen får mange deltagelsesmuligheder for at bruge sin krop og gøre sig erfaringer med den – eks. barnet kravler selv op på en stol, tager selv tøj på. Der er plads til alle former for leg – rolig såvel som lidt mere vild og udfordrende leg. På legepladsen har vi højbede og blomsterbede, som giver mulighed for at smage, dufte, lugte, føle og sanse.

Praksiseksempler:

Vuggestuen:

Vi ser at barnet har lyst til at bevæge sig og få fart på

Vi ser at barnet har lyst til at smage, dufte og f.eks. plukke blomster og krydderurter

Vi ser at barnet har lyst til at hoppe og danse med når vi synger og finder de små rasle æg frem

Børnehaven:

Vi ser at barnet leger bevægelseslege, motorikbaner, sanse og sanglege både inde på vuggestuens aktivitetsgang og ude på legepladsen.

Vi ser at barnet øver balance på både træstammer i skoven, løber, hopper og triller på bakkerne.

Vi ser at barnet er nysgerrigt og gerne vil løbe stærkt og ikke er bange for høj puls.

Fælles for huset:

Hver fredag mødes vi i fællesrummet. Her synger vi i fællesskab sange som hver stue har valgt. Vi er opmærksomme på at det ikke skal være stillesiddende sange alle sammen, da alle har brug for at komme op og stå og bruge kroppen så pulsen kommer op.

---

## Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

### Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vil give barnet oplevelser i naturen, såedes at barnet føler glæde ved at være i naturen og får et forhold dertil, som skaber en følelse af at skulle værne om naturen. Vi ønsker at udanne små natur ambassadører i Arnbjerg. Navnene på vores stuer er dyr som findes tæt på os. Svanen nede ved søen, frøen og rådyret i skoven. Vores legeplads har et frodigt udtryk og her vil vi gerne følge krible krable livet på alle årstider. Vi ønsker, at børnene oplever naturen som et ekstra rum og får lyst til at bruge

det. Vi vil give barnet viden om de dyr som er tæt på os i Arnbjerg og om naturen som helhed. Vi er ude hver dag og barnet får mulighed for selv at mærke vind, vejr, dyr og planter.

Vi følger barnets spor, og understøtter barnets naturlige nysgerrighed. Vi taler med børnene om at vi sammen skal passe godt på vores natur og om hvordan vi gør det. F.eks. ved at samle affald rundt om vores børnehus.

Naturoplevelser dækker alle læreplanstemaerne og bidrager både til den følelsesmæssige, mentale og fysiske udvikling. Barnet kan få vigtige erfaringer, eksperimenter og hente viden om vores egen natur.



## **Praksiseksempler**

### **Vuggestuen**

Vi ser at barnet er optaget af at så karse, blomster i højbedet og følger med i processen fra frø til blomst. Vi ser at barnet undersøger ved at løfte sten, kigger på smådyr og viser glæde ved at være i naturen. Vi ser at barnet kravler op og triller ned både på legepladsen og i skoven

Vi ser at barnet viser interesse og genkender enkelte dyr

### **Børnehaven**

Vi ser at børnene stopper op og iagttager og undersøger små forskellige dyr  
Vi ser at forældrene giver tilbagemelding på, at barnet fortæller om naturoplevelserne  
Vi ser at børnene efterspørger at være ude  
Vi ser at børnene viser glæde ved at bruge kroppen i naturen og bruger naturen som lege sted

## Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

### Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det er vigtigt for os, at barnet får kendskab til forskellige kulturer, udtryksformer og værdier. I Arnbjerg ønsker vi at lære børnene om danske traditioner samt skabe vores egne traditioner. Vi vil fejre både højtider og mærkedage sammen med børnene.

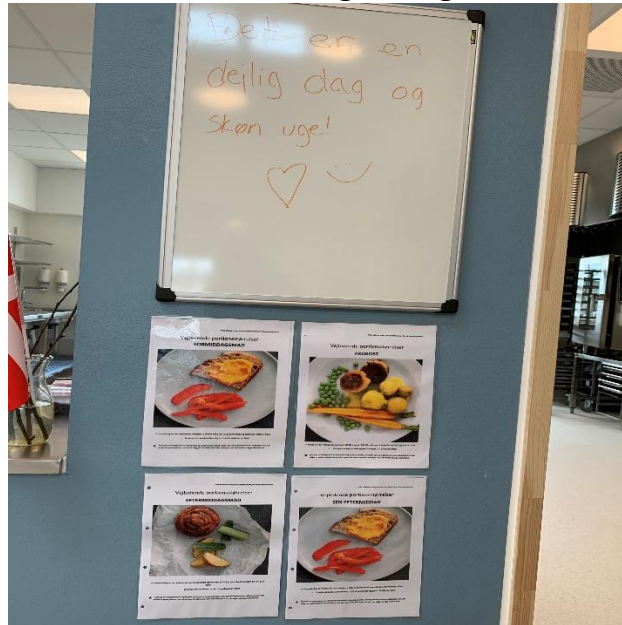
Barnet skal have mulighed for at arbejde med forskellige udtryksformer, f.eks. sang, musik, teater, tegne og male.

Det er vores mål er at børnene får kendskab til og oplever dansk kultur og traditioner og andre kulturer og deres traditioner og skikke.

Mødet med andre udtryksformer giver børn kendskab til, at menneskers sprog, væner og levevilkår kan være forskellige. Når vi taler med børnene om ”Hvor bor jeg”

og "Hvem bor hjemme hos mig" øver barnet sig i at ytre sig i gruppen, at lytte til andre, at vente på tur og høre at man kan bo forskelligt.

Vi har fuldkostordning og her bruger vi måltidet som samlingspunkt, hvor madkulturen er i fokus. Her skal være tid til nærvær og dialog.



Vi arbejder med dialogisk læsning, sang, musik. Vores bøger er i børnehøjde, da bøger er en måde at udtrykke sig på. Der er plads til at børnene kan udfolde sig kreativt. Børnenes egne kreationer får plads på stuerne, i fællesrummet og garderoben, hvilket giver anledning til mange dialoger. Børnene arbejder med forskellige materialer. Fingermaling, farveblyanter, modellervoks, sand, naturmaterialer med mere.

## Praksiseksempel

### Vuggestuen

Vi ser at barnet har lyst til at danse og høre musik

Vi ser at barnet genkender de forskellige højtider og taler om dem.

Vi ser at barnet viser glæde ved at fejre egen og andres fødselsdage



## Børnehaven

Vi ser at barnet udviser interesse og nysgerrighed for vores og andres kulturer

Vi ser at barnet selv efterspørger og finder materialer til kreative lege

Vi ser at barnet er glad for at kigge i bøger, både alene og sammen med andre



---

## Evalueringskultur



---

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

***Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51***

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

**Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?**

**Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?**

Vores styrkede pædagogiske læreplan for Arnbjerg skal ses som et dynamisk arbejdsredskab, der løbende udvikles på. Den er vores vigtigste arbejdsredskab til planlægning og evaluering af vores pædagogiske praksis – en praksis som er helt ny ved at vi kommer fra forskellige steder og med forskellige pædagogiske baggrunde. Vores læreplan skal sikre, at børnenes trivsel, læring og udvikling er i fokus og den er et pædagogisk redskab til planlægning, refleksion og evaluering af de læringsmiljøer, som vi tilbyder børnene.

Arbejdet med vores kerneopgave skal tage afsæt i barnet i samarbejde med og involvering af forældrene. Vores ledestjerne er at vi er et Børnehus i naturlig bevægelse.

---

### **Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?**

Ved evaluering af pædagogisk praksis i både vuggestue og børnehave bruger vi forskellige redskaber og metoder. Vi bruger evalueringscirklen, som er det første punkt på vores dagsorden til vores stuemøder hver måned.

Vi bruger iagttagelser af de forskellige tiltag både ved aktiviteter og i hverdagen. Vi vil også bruge praksisfortællinger, foto og video. Det er vigtigt for os at vi ikke kun fortæller hvad vi er optaget af i hverdagen, men også **hvorfor** vi er optaget af netop denne historie.

Vi bruger også SMTTE model over vores aktiviteter gennem året.

Vores dokumentation og evalueringen kan have mange udtryk fx mundtligt, skriftligt, foto, video eller andre udtryk.

Vi arbejder med årshjul. Denne gennemarbejdes og justeres over hele året.



Hvad ville vi?	
Hvad gjorde vi?	
Hvordan tog børnene imod det?	
Hvad har børnene primært været optaget af?	
Hvad lærte børnene?	
Hvordan kunne I se det?	
Hvad lærte I af børnene?	
Hvad har I været optaget af?	
Hvad blev I overrasket over?	
Hvor har det gået som det ikke har forventet, og hvad kan det skyldes?	
Hvad har I lært af projektet?	
Hvordan kan I bruge den nye viden fremover?	
Giver det anledning til at undersøge emnet nærmere?	